

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

BEOGRAD, 3 jun 2015 – Uz podršku Ministarstva zdravlja Srbije, Alijansa za životnu sredinu i zdravlje (HEAL) i zdravstveni stručnjaci ukazuju da zagađenje vazduha iz termoelektrana na uglj izaziva nepotrebne i skupe troškove lečenja respiratornih i kardiovaskularnih oboljenja u Srbiji i Evropi. (1)

Izjava o smanjenju hroničnih bolesti snižavanjem zavisnosti od fosilnih goriva, inicirana je i potpisana od strane zdravstvenih stručnjaka iz oblasti javnog zdravlja Srbije, i promovise se ovom prilikom na konferenciji za štampu u Ministarstvu zdravlja. (2)

Prof. dr Berislav Vekić, državni sekretar u Ministarstvu zdravlja, smatra da efikasan program za zdravstvenu prevenciju u Srbiji treba da bude fokusiran na promovisanje čistijeg vazduha. Prema njegovim rečima „Smanjenje nivoa zagađujućih materija u vazduhu dovelo bi do evidentnog smanjenja smrtnosti, stradanja od respiratornih i kardiovaskularnih oboljenja i troškova lečenja zdravstvenih posledica stanovištva u Srbiji. Stoga je važno da zdravstveni aspekt bude razmatran prilikom donošenja strateških odluka u oblasti energetike, u skladu sa principom zdravlje u svim politikama.“

Jedan od potpisnika Izjave je i prof. dr. Marija Jevtić, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Institut za javno zdravlje Vojvodine, saradnik HEAL-a. „Lekari su veoma zabrinuti zbog zagađenja vazduha i pozivaju donosiocce odluka da se prilikom donošenja energetske strategije razmatraju i efekti na zdravlje populacije“ izjavila je Marija Jevtić. Izjava je razvijena u toku sastanka organizovanog od strane HEAL-a u Srbiji u oktobru 2014. godine (1)

Dr. Jevtić će preneti poruku o značaju smanjenja zagađenja vazduha na zdravlje na Jedanaestoj regionalnoj Konferenciji "Životna sredina ka Evropi" koja se održava 5. juna u Beogradu. (3)

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) je krajem maja, u okviru donete rezolucije o kvalitetu vazduha načinila veliki korak za unapređenje zdravlja ljudi koji pate od bolesti koje su posledica aerozagađenja. (4) Ova rezolucija utire put ministrima zdravlja u svim zemljama, uključujući i Srbiju, da udvostruče svoje napore u smanjenju zdravstvenih posledica zagađenja vazduha.

HEAL i mnogi drugi zdravstveni stručnjaci uporno ističu da bi redukovanje upotrebe uglja i fosilnih goriva značajno smanjilo opterećenje bolestima zbog aerozagađenja (5, 6). Na taj način bi se smanjila emisija ugljen-dioksida (7) i uštedelo na budućim troškovima u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Do ovog trenutka, zemlje zapadnog Balkana koje žele da se priključe EU pokazale su nedovoljan napredak u procesu reformi svoje ekološke i klimatske politike sa principima EU. Aktivnosti Srbije u investiranju u energetiku ne treba da vode zemlju u pravcu koji će je udaljiti od procesa evropskih integracija i rizika da Srbija postane domaćin energetskih projekata štetnih po zdravlje. (8, 9)

HEAL podržava pozive medicinskih stručnjaka za politiku „čistije“ energije u zemljama širom Evrope. „Zdravstveni profesionalci iz Srbije se priključuju kolegama iz zemalja EU na poziv za „čistiju“ energiju za bolje zdravlje (10)“, kaže Ane Štauffer, zamenik direktora organizacije HEAL, sa sedištem u Briselu, u Belgiji. „Planovi Srbije za dodatne investicija u termoelektrane na uglj bi dovele do porasta zdravstvenih troškova, dok bi ulaganje u obnovljive izvore energije i energetska efikasnost smanjilo opterećenje astmom i drugim hroničnim oboljenjima pluća i srca. Ministarstvo zdravlja Srbije ima mogućnost da vođenjem dijaloga o negativnom uticaju na zdravlje izazvanom fosilnim gorivima, postigne značajan napredak u oblasti javnog zdravlja. „Čistija“ energija doprinosi zdravlju, kao i smanjenje ložišta na uglj, a zajedno doprinose i smanjenju klimatskih promena. Prihvatanje ove opcije predstavlja dobit za Srbiju i stavlja je ispred drugih balkanskih zemalja u procesu pristupanja Evropskoj uniji.“

NAPOMENE NOVINARIMA:

Kontakt:

Prof dr Berislav Vekić, državni sekretar u Ministarstvo zdravlja Republike Srbije,
e-mail: berislav.vekcic@zdravlje.gov.rs

Marija Jevtić, prof. dr., Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Institut za javno zdravlje Vojvodine, Tel: +381 64 3 222 506, E-mail: marija.jevtic@uns.ac.rs, bila pomoćnik Ministra zdravlja (jun 2011- okt 2012), lekar specijalista higijene (javno zdravlje), više od 20 godina iskustva u praćenju aerozagađenja u Srbiji.

Anne Stauffer, HEAL, zamenik direktora, Mobilni: [+49 173 10 70 712](tel:+491731070712), [+32 473 711092](tel:+32473711092),
Email: anne@env-health.org, govori engleski i nemački

Vlatka Matković Puljić, HEAL, projektni coordinator za energiju i zdravlje u zemljama jugoistočne Evrope, vlatka@env-health.org, Tel: [+32 2 234 36 42](tel:+3222343642), govori hrvatski i engleski

1. Izjava o smanjenju hroničnih bolesti snižavanjem zavisnosti od fosilnih goriva, potpisana od zdravstvenih profesionalaca, pripadnika akademske i stručne javnosti, institucija zdravstvene zaštite i zdravstvenih organizacija je dostupna na http://env-health.org/IMG/pdf/izjava_eksperata_-_ugalj_i_zdravlje_final.pdf

Izjava je razvijena na sastanku, organizovanom od strane organizacije Alijanse za zdravlje i životnu sredinu (HEAL) u Srbiji, 31. oktobra 2014. U njoj stoji procena da je 2010 g. oko 10.000 prevremenih smrti u Srbiji usled izloženosti sitnim česticama i ozonu. Ovo je druga po redu najveća stopa prerane smrti zbog zagađenja vazduha u Evropi. Sagorevanje uglja u termoelektranama u Srbiji dovodi do zdravstvenih troškova, procenjenih do 4,98 milijardi evra godišnje. Zagađenje okolnog vazduha zbog sagorevanja uglja ima negativan efekat na kardiovaskularni i respiratorni sistem, može ozbiljno da ošteti mozak i nervni sistem u razvoju kod dece, da spreči fetalni razvoj i da izazove rak. Dostupni su dokazi o štetnim efektima uglja na zdravlje u svim fazama njegove upotrebe - od iskopa u rudnicima, pa sve do konačnog odlaganja pepela i nusproizvoda.

Da bi se poboljšao kvalitet vazduha i smanjila pojava respiratornih, kardiovaskularnih i drugih bolesti, povezanih sa zagađenjem vazduha, a i da bi se smanjili dugoročni ekonomski troškovi za zdravstveni sistem, medicinski stručnjaci i zdravstvene organizacije u Srbiji pozivaju na uključjenje zdravstvenog sektora u razvoj i regulisanje energetske politike.

2. Konferencija za štampu u Ministarstvu zdravlja, Novi Beograd, 11 sati 3 jun 2015. (državni sekretar profesor dr Berislav Vekić i zdravstveni stručnjaci iz oblasti zdravlja i životne sredine.

3. Profesor dr Marija Jevtić će govoriti na regionalnoj konferenciji "Životna sredina ka Evropi" EnE15 – ENV.net The Eleventh Regional Conference "Environment to Europe" EnE15 – ENV.net – 5. Juni, a predstaviće značaj aerozagađenja za zdravlje i značaj multisektorske politike. <http://ambassadors-env.com/ene15-env-net-konferencija/>

4. Rezolucija Svetske zdravstvene organizacije, SZO, maj 2015, „Zdravlje i životna sredina: razmatranje uticaja zagađenja vazduha na zdravlje“, http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA68/A68_75-en.pdf, Svetska zdravstvena skupština postavlja pitanje zagađenja vazduha za bolje zdravlje, <http://www.env-health.org/news/latest-news/article/the-invisible-killer-world-health>

5. Promene u energetskej politici mogu da imaju takoreći trenutne efekte na zdravlje. Na primer, u toku pet godina od zabrane loženja uglja u Dablinu, u Irskoj, 1990 g., smrtnost zbog respiratornih bolesti je opala za 15%, dok je smrtnost zbog kardiovaskularnih bolesti opala za 10%. Pogledajte Efekat od kontrole zagađenja vazduha na stope smrtnosti u Dablinu, u Irskoj: interventno ispitivanje, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673602112815>

6. Izveštaj organizacije HEAL procenjuje da su ekonomski troškovi od posledica sagorevanja uglja na zdravlje u EU od 15,5 do 42,8 milijardi evra godišnje. Neplaćeni zdravstveni troškovi, procena uticaja termoelektrana na ugaj <http://www.env-health.org/resources/press-releases/article/coal-s-health-bill-reaches-eur43>

7. Smanjenjem zagađujućih materija u vazduhu, smanjuje se i efekat efekta staklene bašte, a to će doneti važnu dobit za ublažavanje klimatskih promena. Stoga, dugoročnija dobit po zdravlje obuhvata i smanjenje uticaja globalnog zagrevanja i drugih štetnih vremenskih pojava. Iz ovoga proizlazi da promena politike za poboljšanje kvaliteta vazduha poboljšava zdravlje i sprečava klimatske promene.

Za članstvo zapadnog Balkana u Evropskoj uniji od značaja je i donošenje odluka u vezi sa korišćenjem odgovarajućih energetske resursa i razmatranje smanjenja upotrebe uglja u ukupnim izvorima energije.

8. Ugalj baca senku na šanse za članstvo zapadnog Balkana u Evropskoj uniji, Coal overshadows EU membership prospects of the Western Balkans, Euractiv, 24 April 2015
<http://www.euractiv.com/sections/energy/coal-overshadows-eu-membership-prospects-western-balkans-314028>

9. http://www.parlament.gov.rs/Odr%C5%BEana_javna_diskusija_Energetika_i_%C5%BEivotna_sredina_-_Srbija_na_putu_ka_EU.25274.941.html

10. Zdravstveni radnici u Ujedinjenom Kraljevstvu, Nemačkoj, Poljskoj, Turskoj i u evropskim medicinskim udruženjima su uključeni u inicijative za čistiji vazduh, kako bi se unapredilo javno zdravlje. Pogledajte stranicu sa izveštajem organizacije HEAL o uglju: <http://www.env-health.org/policies/climate-and-energy/coal-s-unpaid-health-bill-220/>

O HEAL-u:

Alijansa za životnu sredinu i zdravlje (HEAL), vodeća evropska neprofitna organizacija sa sjedištem u Briselu, radi na pitanjima uticaja životne sredine na zdravlje ljudi u Evropskoj Uniji (EU). Uz potporu više od 70 organizacija članica, HEAL dovodi nezavisnu ekspertizu i dokaze iz medicinskih istraživanja u različitim procesima odlučivanja. Naš široki savez predstavlja zdravstvene profesionalce, neprofitna zdravstvena osiguranja, lekare, medicinske sestre, udruženja pacijenta (obolele od karcinoma, astme), građane, udruženja žena, grupe mladih, nevladine organizacije za zaštitu životne sredine, naučnike i mrežu ustanova javnog zdravlja širom Evrope. U člansvo su uključene međunarodne i evropske organizacije kao i nacionalne i lokalne grupe. Website: www.env-health.org. Pratite HEAL na [Facebooku](#) i [Twitteru @HealthandEnv](#)